

IMRE MIHÁLY

Miskolci Csulyak István ismeretlen latin nyelvű verse Caspar Dornaviushoz

1604-ben jelent meg Bázelen a Waldkirch kiadónál egy latin verses antológia, amely Caspar Dornau (Dornavius) köszöntésére készült, amikor elnyerte az orvosdoktori címet. Dornavius már ekkor a nemzetközi humanista elit kimagasló képviselője, kiváló magyar kapcsolatokkal rendelkezett egész életében. Ebben a kötetben szerepel Thököly Miklós rövid és Miskolci Csulyak István terjedelmes köszöntő verse. Ezekről a versekről eddig még nem tudott a hazai kutatás, egyben újabb bizonyíték arra is, hogy – különösen – Miskolci Csulyak a korszak figyelemre méltó hazai neolatin költője volt. Erőteljesen törekedett arra, hogy szorosan illeszkedjen a kortárs neolatin költészetbe, amint az is fontos volt számára, hogy sokoldalúan kapcsolódjon a nemzetközi késő-humanizmus szellemi, kulturális kontextusához, alkotói csoportjaihoz.

Kulcsszavak: Miskolci Csulyak István, Caspar Dornavius, neolatin költészet, magyar–sziléziai kapcsolatok

Miskolci Csulyak István 1600-ban Thököly Miklós nevelője lett, akivel Sárospatakon, a Református Kollégiumban tanultak; Csulyak korábban Debrecenben és Sárospatakon folytatott felsőfokú tanulmányokat. 1601 januárjában pártfogoltjával a késmárki várba mentek, itt voltak szeptemberig, amikor is elindultak nyugat-európai peregrinációjukra. Az eljárás a korszakban szokványos: főrangú nemesifjú korosabb, tapasztaltabb diákkal indul Nyugat-Európába.¹ Az is megszokott, hogy a főrangú ifjú

¹ Miskolci Csulyak István műveinek eddigi legteljesebb kiadása: JENEI et al. (1962). A kötet közli a magyar nyelvű verseket, fordításokat és a kéziratban maradt latin nyelvűeket, illetve címléírásukat adja. Latin nyelvű verseinek sem történt meg eddig alapos elemzése, beérte az „iskolás utánzás” minősítéssel, jöllehet több munkája is figyelemre méltó a hazai neolatin költészetben. Legújabban SZABÓ (2013: 99–133) foglalkozott Csulyak pályájával, műveivel. A név alakváltozatáról meg kell jegyezni, hogy a Miskolci – Miskolczi – Miskoltzi – Miskoltsi névalak ingadozott, maga Csulyak is néha eltérően használta (levelezésében, aláírásaiban), ma már a Miskolci alak mellett döntött a kuta-

családja fizeti a vezetőként felkért nagydiák költségeit.² A peregrinációnak ez a formája többletlehetőségeket ad a kísérő deák számára, a tanulmányi útjára indult arisztokrata ifjú mellett anyagi biztonságot élvezhet, politikai-kulturális kapcsolatok válnak számára elérhetővé, számos egyetemi központba eljuthat, könyveket vásárolhat. (Nyilván nem véletlen, hogy éppen Miskolci Csulyak gyűjthetett jelentős könyvtárat peregrinációja során, amelynek könyvjegyzéke ránk maradt.) Megjegyzendő, hogy már 1602-ben is megjelent két olyan alkalmi verseskötet, amelyekben szerepel Miskolci Csulyak mellett Thököly Miklós is egy-egy versével. Az első még a sziléziai Görlitzben – peregrinációs útjuk első állomásán – látott napvilágot, a második pedig Wittenbergben.³ A görlitzi kiadvány Váczi Gergely fiának születése alkalmából jelent meg, benne Thököly Miklós négy disztichonból álló verses üdvözlése. A wittenbergi kötetke Kegelius István köszöntésére született, amikor az Görlitzből Wittenbergbe készült, a szerzők között a legelső Thököly Miklós tizennyolc soros disztichonja, ezt követi Iaroslauus a Smirzicz liber Baro, ott van a szerzők között Lam Ambrosius Sebestyén és Miskolci Csulyak is. Iaroslauus a Smirzicz liber Baro ekkor már Csulyak és Thököly ismerősei közé számít, itt is a két főrangú ifjú verse áll a gyűjtemény élén. Ebből arra következtethetünk, hogy Miskolci igyekezett tanítványát „beemelni” a nyugat-európai szellemi környezetbe, ösztönözte alkalmi költői megnyilatkozásait, amellet, hogy maga is részt vett ebben a folyamatban. Miskolci Csulyak közel két esztendő t töltött Görlitzben, sziléziai tartózkodásuk során az ottani szellemi elit számos korosabb és fiatalabb képviselőjével megismerkedett (Martin Mylius, Jakob Monavius).⁴ A fiatalabbak között volt Caspar Dornavius, akit már 1602-ben megismert a magyar peregrin-

tás, ezért én is ezt használom. Jól megfigyelhető ez az ingadozás *album amicorum*ának bejegyzéseiben is.

² A többség azonban sokkal küzdelmesebb formában vágott neki az útnak és végig sok nehézséggel kellett megküzdeniük: mecénások, fautorok folyamatos keresése, fenyegető adósságok hálója, a támogatók szeszélye. A 16–17. században több esetben van ehhez hasonló, ilyen – az ugyancsak Sárospatakról induló – Filiczki János, aki a cseh arisztokrata Hoddiegova bárók gyermekeinek kísérője nyugat-európai tanulmányútjukon. Filiczki peregrinációs albumáról: MOLNÁR (2021). A szerző itt áttekinti a legújabb Filiczki-szakirodalmat.

³ RMK III. 990; RMK III. 995.

⁴ REUSNER (2018). Mylius bejegyzése itt a 839. lapon található.

nus, bár az ismeretség egy orvosi beavatkozáshoz köthető. Kisebb műtét-re kényszerült Miskolci és orvosának segítőjeként említi meg az ekkor még tanulmányait folytató Dornaviust.⁵ Ezt követően kapcsolatuk nyilván kulturális, intellektuális jellegűvé szélesedett. Dornavius ekkor már kiváló kapcsolatokat épített ki a cseh arisztokráciával, annak prágai, késő humanista udvari köreivel, alkotóival. Ennek során rendkívül sikeres neolatin költővé vált, főként az alkalmi költészetet művelte (*Kasualdichtung*), főúri pártfogóiról írott versei tették ismertté, de a korszak humanista elitjének olyan tagjaival is kapcsolatot épített ki, mint Konrad Rittershausen, Georg Rem és Jan Gruter, aki a heidelbergi alkotói kör (*Parnassus Palatinus*) meghatározó szerzője volt.⁶ Tudjuk, több versben ünnepelte Grutert, kéziratos album *amicorum*-ában is három művével szerepel. Kapcsolatrendszere révén igen tájékozott volt az európai politikában, már ekkor felfigyelt a magyarországi protestantizmus Habsburg-ellenes vonulatára, számos levele igazolja ezt, különösen élénk figyelemmel és rokonszenvvel követi majd Bocskai küzdelmét.⁷

Az egyik leggazdagabb peregrinációs albumot (*album amicorum*, *Stammbuch*) Miskolci Csulyak István hagyta ránk, amelynek nemrégiben jelent meg hasonmás kiadása.⁸ Az 1011. lapon találjuk 1602. január 30-án Caspar Dornavius terjedelmes bejegyzését. Egy Plautus-idézet után egy zsoltárvers áll, majd Dornavius tíz soros latin nyelvű verse következik. Az aláírás:

⁵ JENEI et al. (1962: 288–289): „Amikor már ennek gyötrelmét tovább elviselni nem tudtam, kezelőorvosom szeptember 25-én kivágta, Dornavius Gáspár orvostanhallgató jelenlétében, és utána a leggondosabban kezelte.”

⁶ Dornaviusról összefoglalóan: SEIDEL (1994: 11–99). A következő fejezetek tartalmazzák a vonatkozó részeket: Kontakte zur böhmischen Aristokratie, Aufnahme in den Kreis der Prager Späthumanisten und erste Kasualdichtungen (bis 1602), Der Präzeptor, Dornau und die Smirzizs: Privatunterricht, Reisebegleitung, Panegyrik, Peregrinatio Academica, Dornau als junger Gelehrter an Universitäten und Höfen Westeuropas, Über Görlitz nach Basel, Schweizer Kontakte, Am Hof in Heidelberg, Basel, Dornaus medizinische Studien im Spiegel seiner Briefe und Disputationen.

⁷ SEIDEL (1994: 107–115): Konfessionalismus und ständische Opposition: der Bocskay-Aufstand.

⁸ REUSNER (2018).

Hoc fidae amicitiae monumentum eruditione ac virtute ornatiss. viro
dn. Stephano Miskoltsino L. M. Q. relinquo GorlicI Lusat. III. Cal.
FebruarI. An M.D.CII. Caspar Dornavius Varisc.

Dornavius bejegyzése alá, valamikor később odaírta Miskolci: *Medicinae Doctor Basileae creatus* 1604, vagyis hogy 1604-ben Bázelen orvosdoktorrá avatták. Más nyoma is van kettejük kapcsolatának ezekből az évekből, Csulyak könyvlistájában találunk egy tételt: Amandus Polanus 1605-ben megjelent munkája mellé írja, hogy az Dornavius ajándéka: *Donum Dornavii*.⁹ A dátum érdekes, mert 1605-től már Heidelbergben időzött Csulyak, ugyanitt volt Dornavius is, a könyvajándékot ekkoriban kapta a magyar peregrinus. Tehát kapcsolatuk továbbra is biztosan szívélyes és baráti volt. A Dornaviushoz fűződő egykori ismeretségre később is örömmel gondolhatott vissza Miskolci, a sziléziai humanista általában igen jó magyar kapcsolatokkal rendelkezett, néhány műve a magyar történelemhez kapcsolódott.¹⁰ Jól ismerte Szenci Molnár Albert működését, latin költészetének jelentős részét (*Lusus Poetici, Analecta aenigmatica*) saját antológiájában újból megjelentette (*Amphiteatrum*). 1620-ban pedig a protestáns sziléziai rendek követeként részt vesz a besztercebányai országgyűlésen, ahol Bethlen Gábort királlyá választják, kétszer fogadta is az uralkodó, latin nyelvű szónoklata nagy elismerést váltott ki.¹¹

1604-ben jelent meg Bázelen a Waldkirch kiadónál egy verses antológia, amely Caspar Dornau (Dornavius) köszöntésére készült, amikor elnyerte az orvosdoktori címet. (A kötet címlapjáról készült kép alább látható.) Bevezetőjét Johann Jacobus Grynaeus írta, aki előbb bázeli, majd 1587-től heidelbergi professzor, Szenci Molnár Albert kedves ismerőse, de általában sok magyar kapcsolattal rendelkezett.¹² Grynaeusnak levelező partnere volt Lam Ambrosius Sebestyén, aki Késmárkon lelkipásztor, szoros kapcsolatban állt a Thököly-családdal, egyik fő patrónusa Sebestyén volt, sokszor megfordult pártfogóinál a várban is, ismerte

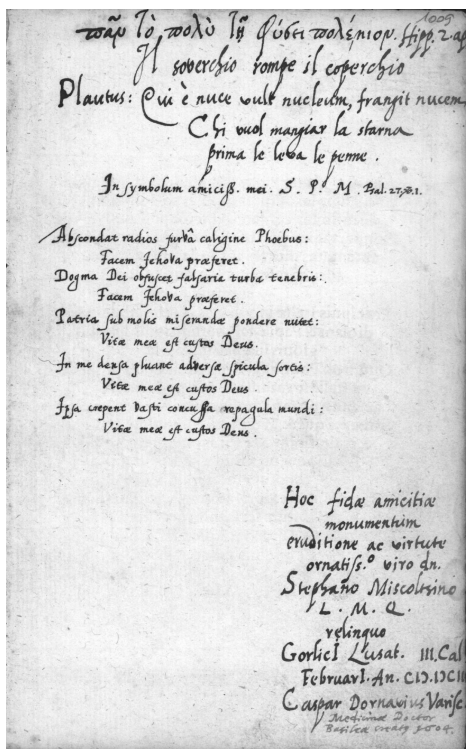
⁹ JENEI et al. (1962: 344): *Amandi Polani praelectiones de nativitate et passione, Basil. 1605.*

¹⁰ A magyarországiak görlitzi, bresloui peregrinációjáról áttekintő képet nyújt: SZÖGI (2020). A felsorolt hallgatók között ott találjuk Miskolci Csulyakot és Thököly Miklóst.

¹¹ Vö. IMRE (2021).

¹² Vö. SZABÓ (1989). A kiadvány nem tud Dornavius doktoravatásának köszöntő kötetéről, így annak magyar vonatkozásairól sincs benne szó.

az arisztokrata család belső életét.¹³ 1600. január 29-én pedig arról értesíti a heidelbergi professzort, hogy holnap Thököly Miklóst, Sebestyén kisebbik fiát kíséri el a sárospataki iskolába, tanulmányai folytatására.¹⁴ Innen kezdődik Miskolci Csulyak István szerepe, aki átveszi az ifjú Thököly segítségét tanulmányaiban, majd peregrinációjában. Ennek alapján biztosra vehetjük, hogy Grynaeus legalább hírből ismerte Miskolci Csulyakot és Thököly Miklóst, ezért is támogathatta később szereplésüket a Dornaviust köszöntő kötetben.

¹³ Jól mutatja ezt a bizalmas kapcsolatot, hogy 1596-ban Thököly Sebestyén elsőszülött fiát, Istvánt, a sziléziai Brieg gimnáziumába kísérte és ajánlotta az ottani professzorok (Jacobus Monavius) pártfogásába. Mindez bizonyítja, hogy a szepességi arisztokrácia és értelmiség milyen szoros kapcsolatban volt a sziléziai protestáns elittel. Lam Ambrosius 1599-es levelében pedig arról értesíti Grynaeust, hogy Thököly István már a heidelbergi egyetemen tanul, akit figyelmébe ajánl. SZABÓ (1989: 37; 44).

¹⁴ SZABÓ (1989: 48). *Ad me peculiariter quod attinet, cras volente Deo, iter ingrediar, ut Magnifici Domini et patroni mei minorem natu filium Nicolaum nomine in gymnasium Patakinum deducem, et in eo docentibus commendem.*

Grynaeus Dornaviusban a *Medicus Christianus* köszönti, aki a testi–lelki gyógyítás kiválósága, másoknak is mintát adhat.¹⁵ Apollo az egyik hivatkozott mitológiai párhuzam, aki részben a zene, költészet és gyógyítás képességével rendelkezik, de szinkretikus módon mindezt krisztianizálja és Dornaviusnak is kívánja mindezen erények, képességek birtoklását és művelését a jövőben. (Ez a gondolat a kötet többi ajánló, köszöntő versében is sűrűn megjelenik.) Dornavius ekkorra már jelentős neolatin költői eredményekkel (*Kasualdichtung*) büszkélkedhetett, erre is hivatkoznak az őt köszöntő kortársak, amikor a múzsákhoz és Apollóhoz fűződő szoros viszonyát méltatják.¹⁶ A kötetben az első két vers magasabb társadalmi rangúaktól származik, ezért is illesztette a kiadó azokat az elejére: Jaroslaus L. Baro a Smirziz, a második pedig Nicolaus Theökeöli Liber Baro Ungarus in Keismarck. Dornavius 1602-ben Jaroslaus von Smirsitz nevelőjeként kísérte főrangú tanítványát Görlitzbe, majd innen 1603-ban Bázélbe. (Az ajánló versek között több dicsérően emlegeti is kiváló tanítványa és nevelője szellemi kapcsolatát.) Ebben a tekintetben hasonlít Thököly Miklós és Miskolci Csulyak helyzete, hi-

¹⁵ *Medicus Christianus fide intuetur animorum & corporum Medicum summum, dominum nostrum Jesus Christum, qui ut in valetudines nostras ipse accepit, morbosque portavit: ita est vita nostra, longitudo dierum nostrorum & resurrectio nostra. Intelligit enim divinitus & immitti morbos & sanari: nec quicquam horum casu evenire.*

¹⁶ Jaroslaus L. Baro a Smirziz, *Quin si conjurent Musae, conjuret Apollo / Vix valeant dignis jungere verba modis. / Ergo quid stipula stridenti perdere carmen / Aggrediar, vel quod dexter Apollo nequit? Felix Platerus Archiatros Basil. Et Medica & Melica es, DORNAVI, gnavus in arte: / Unde tuas lambit laurea dupla comas. / Quam belle! Laurus utriusque est praeses Apollo: / Unus Apollo tibi munera dupla tulit. / Et Medica & Melica pergas modo navus in arte, / Pergendum est; cani pergitimus, & morimur. Christophorus Arnoldus, Flos melicae medicaeque rei, doctissime Gaspar, / Pectoris atque idem mutua flamma mei; / In laudes titulosque tuos ego carmen avebam / Condere sed Phoebus noluit increpitans ... Exner, Balthasar, Nunc nunc pulcer Apollinis corolla, / Plectili & bene sutili corolla / Salutandus, amandulusque Doctor / Hoc in diribitorium vocaris / A Phoebos, & Medico simul Deorum. Johannes Huberus a Rysenbach, Calliope, Uranie, Sophie, Panacea, Minerva / Ingenii dotes accumulare tibi. / Inde volas alis Famae super extera tempe, / Heroesque tuum concelebrare decus. / Has tibi fortunet Christi benedictio laudes: / Laus est laudatis complacuisse viris. Johann Jaromiersky Bohem. in Academ. Pragens. Sunt qui morbifuga Phoebos famulantur in arte: / Argolico ingenium quippe liquore sacri. / Nempe fide, ingenio clarum & Medica arte probatum / Jam te Laurenti signat Apollo coma, / Et facit esse virum: & famulandi munere solvit.*

szén itt is egy arisztokrata tanítványt kísért korosabb, már tapasztaltabb diák peregrinációs útjára, akinek anyagi támogatását köszönhette.

A szerzők között feltűnően nagy számban találunk sziléziaiakat, amit magyaráz Dornavius származása is: F. Johannes Gebhardt, Silesius, M. Caspar Conrad. Vratisl., Martinus Genaspius Gubinensis Lusatius; a nevesebbek közül: Martin Mylius, Elias Gychler Görlicből, aki büszkén nevezi magát Paulus Schede Melissus költőbarátjának; a prágai királyi udvarhoz tartozó tudósok, humanisták is lelkes köszöntőket írnak az alkalomra: Paulus a Gisbice Bohemus, Poe. Nobilis, F. Julius Caesar Olgiatus, Pragae F. Nicolaus Pelargus, Johan. Jaromiersky Bohem. in Academ. Pragens., de olyan jó nevű tudós is szerepel, mint Amandus Polanus. Külön figyelmet érdemel a versszerzők között Balthasar Exner (1576–1624), aki ekkoriban Prágában időzik, ez is jelenik meg aláírásában: *Pragae in aula Caesaria F. Balthasar Exnerus de Hirschberga, P. Caes. & J. U. Cand.* Dornaviushoz és a sziléziai kálvinista-humanista elithez szorosán kapcsolódott, 1599-ben Rudolftól babérkoszorús költői címet kap, a beutheni *gymnasium illustre* (Schönaichianum) történelemprofesszora lesz. A *Respublica litterarum* tagjaként nagyra tartotta műveit Paul Schede Melissus, Daniel Heinsius, Jacob Monau (Monavius), Caspar Dornau és Fridericus Taubmannus. Szenci Molnár Alberttel igen jó kapcsolatai voltak, aki őt később „legkiválóbb barátom”-nak (*Clarissimus amicus meus*) nevezi, 1610-től Magyarországon is megfordult, kapcsolatban állt Mihálykó Jánossal, Johannes Bocatiusszal.¹⁷

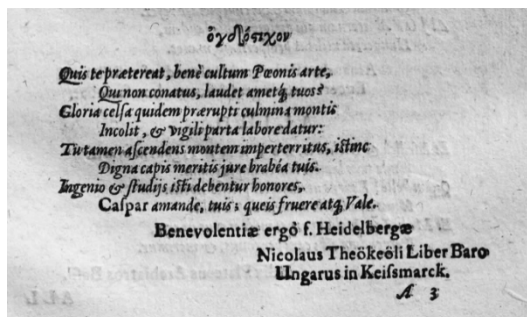
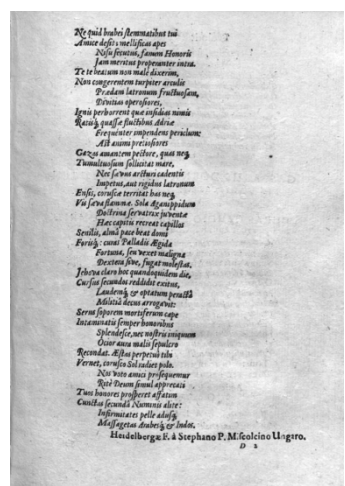
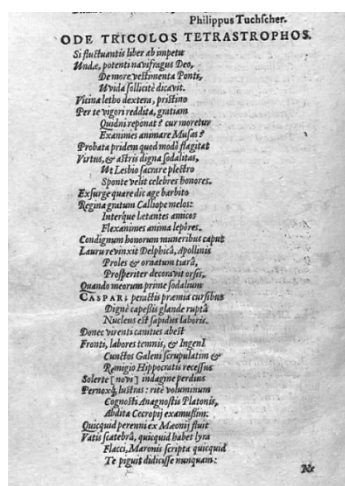
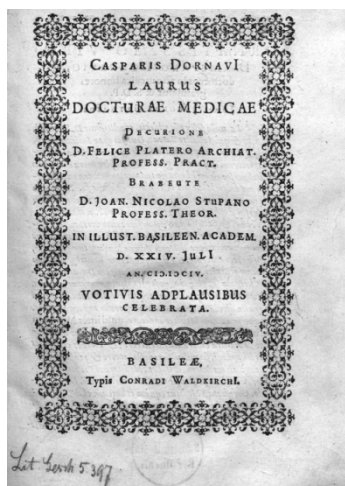
¹⁷ Szenci Molnár 1615-ös sziléziai útját, kapcsolatrendszerét részletesen elemzi SZABÓ (2003: 41–48). Szinte változatlanul megjelent ugyanez: SZABÓ (2011: 52–65), változatlan tartalommal, német nyelven: SZABÓ (2005: 385–399). Történeti művei mellett Exner neolatin versei, antik szövegkommentárjai (Plinius, Horatius) is ismertek. Bibliográfiai utalás szerint magyar vonatkozású verseskötete is megjelent *Librum semestrium Hungaricorum* címmel, ennek azonban sajnos mindeddig nem sikerült a nyomára bukkanni sem hazai, sem külföldi könyvtárakban. Exner magyarországi kapcsolatait bizonyítja, hogy latin ajánló verset írt Mihálykó János evangélikus prédikációskötetéhez (1612), amely Lukás Pollio művének magyar átdolgozása volt. RMNy 1030. Ugyancsak latin nyelvű verset írt Joannes Bocatius *Historica parasceve* című (1621) kötetéhez. RMNy 1245. Mátyás királyt nagyra becsülte, *VALERIUS MAXIMUS CHRISTIANUS. hoc est Dictorum et factorum memorabilium, unius atque alterius Seculi. Impp. Regum, Principum, imprimis Christianorum*, című művének számos részlete bizonyítja ezt.

Az ifjú Thököly báró ekkor tizenhét esztendő; bármily erudítúságot és rátermettséget is feltételezünk róla, gyaníthatjuk, hogy köszöntő verse megírásánál Miskolci Csulyak tanácsaira hallgathatott. Az első két sor érdemel figyelmet: *Quis te praetereat, bene cultum Paeonis arte, / Qui non conatus, laudet ametque tuos?* A Paeonis szó jelenti magát a dicsőítő himnuszt, a rendkívüli apollói képességeket, ami az egész kötetnek legfőbb mondanivalója. Miskolci terjedelmes (hetvenhat soros) latin nyelvű verses köszöntője: *Ode Tricolos Tetraastrophos*.¹⁸ A versformát jelöli az elnevezés is, hiszen minden strófa négy soros: az első kettő tizenegy szótagból áll, a második kettő pedig tíz szótagból. Miskolci sem fukarkodik a dicsőítés eszközeivel, már-már meghökkentő mértékben emlegeti Dornavius múzsákhoz és kiemelkedő ókori szerzőkhöz köthető apollói képességeit, eddigi és várható teljesítményeit, majd orvosi hivatásának keresztényi szellemben való betöltését.¹⁹

Ezekről a versekről eddig még nem tudott a hazai kutatás, egyben újabb bizonyíték arra is, hogy – különösen – Miskolci Csulyak a korszak figyelemre méltó hazai neolatin költője volt. Erőteljesen törekedett arra, hogy szorosan illeszkedjen a kortárs neolatin költészetbe, amint az is fontos volt számára, hogy sokoldalúan kapcsolódjon a nemzetközi késő-humanizmus szellemi, kulturális kontextusához, alkotói csoportjaihoz.

¹⁸ Vö. SEIDEL (1991: 249–276).

¹⁹ *Vicina letho dextera, pristino / Per te vigori reddita, gratiam / Quidni reponat? cur moretur / Exanimis animare Musas? / Probata pridem quod modo flagitat / Virtus, & astris digna sodalitas, / Ut Lesbio sacrare plectro / Sponte velit celebres honores. / Exsurge quare dic age barbito / Regina gratum Calliope melos: / Interque laetantes amicos / Flexanimis anima lepores. / Condignum honorum muneribus caput / Lauru revinxit Delphica, Apollinis / Proles & ornatum tiara, / Prosperiter decoravit orsis, / Quando meorum prime sodalium / CASPAR; peractis praemia cursibus / Digne capessis glande rupta / Nucleus est sapidus laboris. [...] Jehova claro hoc quandoquidem die, / Cursus secundos reddidit exitus, / Laudemque & optatum peracta / Militia decus arrogavit [...].*

Felhasznált irodalom

- IMRE 2021 IMRE M., *Magyar vonatkozások a sziléziai neolatin irodalomban a 17. század első harmadában*, in: Tóth O. (szerk.), *Norma Sapientiae Tanulmányok Havas László emlékére*, Debrecen, 2021, 265–290.
- SZABÓ 1989 SZABÓ A. (s.a.r.), *Johann Jacob Grynaeus magyar kapcsolatai*, (Adattár a XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 22), Szeged, 1989.
- MOLNÁR 2021 MOLNÁR D., *Filefalvi Filiczki János album amicorumának magyar vonatkozású bejegyzései*, *Gerundium*, (2021/ 3–4), 82–97.
- JENEI ET AL. 1962 JENEI F. – KLANICZAY T. – KOVÁCS J. – STOLL B. (szerk.), *Régi Magyar Költők Tára XVII. század, 2. Pécseli Király Imre, Miskolczi Csulyak István és Nyéki Vörös Mátyás művei*, Budapest, 1962.
- REUSNER 2018 N. REUSNER, *Icones sive imagines vivae, litteris cl. virorum Italiae, Graeciae, Germaniae, Galliae, Angliae, Ungariae...*, hasonmás kiadás, Dienes D. – Oláh R. (szerk.), Sárospatak – Debrecen, 2018.
- SEIDEL 1991 R. SEIDEL, *Caspar Dornau und der Paracelsismus in Basel. Schulhumanismus und Medizin im frühen 17. Jahrhundert*, in: J. Telle (Hrsg.), *Parerga Paracelsica. Paracelsus*, Stuttgart, 1991, 249–276.

- SEIDEL 1994 R. SEIDEL, *Späthumanismus in Schlesien: Caspar Dornau (1577–1631); Leben und Werk*, Tübingen, 1994.
- SZABÓ 2003 SZABÓ A. *Sziléziában és Brandenburgban*, in: Szenci Molnár Albert naplója, Budapest, 2003, 41–48.
- SZABÓ 2013 SZABÓ A., *Szepességtől Biharig Protestantizmus, irodalom és művelődés Magyarországon a 16–18. században*, Komárom, 2013, 99–133.
- SZABÓ 2011 SZABÓ A., *Sziléziában és Brandenburgban*, in: „Bizontalan helyeken búdosunk” Szenci Molnár Albert a magyar és az európai szellemi életben, Dunaszerdahely – Komárom, 2011, 52–65.
- SZABÓ 2005 A. SZABÓ, *Albert Szenci Molnár in Schlesien*, in: K. Garber (Hrsg.), *Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit*, Band I, Tübingen, 2005, 385–399.
- SZÖGI 2020 SZÖGI L., *A breslauer (1530–1693) és a görlitz (1586–1685) akadémiai gimnáziumok magyarországi hallgatói*, *Gerundium*, (2020/3–4), 169–196.

The unknown Latin poem of Miskolci Csulyak István addressed to Caspar Dornavius

In 1604 the Waldkirch Publishing House published an anthology of Latin language poems in dedication to Caspar Dornavius on the occasion that he was awarded the title of doctor medicinae. By this time, Dornavius was a prominent representative of the international humanist elite, and he had excellent Hungarian relations throughout his whole life. The short greeting poem of Thököly Miklós and the voluminous greeting poem of Miskolci Csulyak István are published in this book. These poems have been unknown to Hungarian researchers so far, and now it is another proof that Miskolci Csulyak was a remarkable Hungarian Neolatin poet of the era. He was striving to fit into the Neolatin poetry of his age as well as to be connected to the intellectual and cultural context of international late humanism and to the artists of international late humanism.

Keywords: Miskolci Csulyak István, Caspar Dornavius, Neolatin poetry, Hungarian-Silesian relations